

Temeljem članka 38. i 39. stavak (1), a u svezi s člankom 14. Zakona o komunikacijama ("Službeni glasnik BiH", broj 31/03, 75/06 i 32/10), i točke 2.1.b) Odluke o politici sektora telekomunikacija Bosne i Hercegovine za period 2008. - 2012. godine ("Službeni glasnik BiH", broj: 08/09), Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije, na 50. sjednici održanoj dana 27.09.2011. godine, donosi:

PRAVILO 54/2011 O ANALIZI TRŽIŠTA ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJA

DIO PRVI – UVOD

Članak 1. (Predmet)

Pravilom o analizi tržišta elektroničkih komunikacija (u daljnjem tekstu: Pravilo) propisuje se postupak za utvrđivanje mjerodavnih tržišta elektroničkih komunikacija (u daljnjem tekstu: mjerodavna tržišta), metodologija analize mjerodavnih tržišta i postupak proglašenja operatora sa značajnom tržišnom snagom, kao i postupak propisivanja obveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu.

Članak 2. (Definicije)

(1) Osim u slučajevima navedenim u stavku (2) ovog članka, svi izrazi koji se koriste u ovom pravilu imaju značenja koja im se daju Zakonom o komunikacijama, Odlukom o politici sektora telekomunikacija, kao i mjerodavnim direktivama, preporukama i smjernicama Europske komisije.

(2) U smislu ovog Pravila, navedeni pojmovi imaju sljedeća značenja:

- a) **Elektronička komunikacijska mreža** označava prijenosne sustave i, tamo gdje je primjenjivo, opremu za komutaciju ili upravljanje i druge resurse, uključujući pasivne mrežne elemente, koji omogućavaju prijenos signala žičnim, radijskim, optičkim ili drugim elektromagnetskim sustavima, uključujući satelitske mreže, nepokretne (komutirana mreža s komutacijom kanala i mreža s komutacijom paketa, uključujući Internet) i pokretne zemaljske mreže, elektroenergetske kabelske sustave, u dijelu koji se koristi za prijenos signala, mreže koje se koriste za radijsko i televizijsko emitiranje i mreže kabelske televizije, bez obzira na vrstu podataka koji se prenose;

- b) **Elektronička komunikacijska usluga** označava uslugu koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali ne obuhvaća usluge pružanja medijskih sadržaja ili obavljanja uredničkog nadzora nad medijskim sadržajima koji se prenose putom elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, niti obuhvaća usluge informacijskog društva koje se u cijelosti ili većim dijelom ne sastoje od prijenosa signala elektroničkim komunikacijskim mrežama;
- d) **Javna komunikacijska mreža** označava elektroničku komunikacijsku mrežu koja se u potpunosti ili uglavnom koristi za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
- e) **Korisnik** označava pravnu ili fizičku osobu koja koristi ili traži javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge;
- f) **Test tri kriterija** označava zbir kriterija za utvrđivanje mjerodavnog tržišta, koji se primjenjuju sukladno mjerodavnoj preporuci Europske komisije o mjerodavnim tržištima koja podliježu prethodnoj regulaciji i mjerodavnim smjernicama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage;
- g) **SMP operator** označava proglašenog operatora sa značajnom tržišnom snagom.

DIO DRUGI – PROCEDURE ANALIZE TRŽIŠTA ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJA

Članak 3. (Postupak analize tržišta)

- (1) U postupku određivanja regulatornih obveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom, Agencija obavlja sljedeće:
 - a) utvrđuje mjerodavna tržišta koja su podložna prethodnoj (ex-ante) regulaciji;
 - b) provodi analizu tržišta, koja se sastoji od: određivanja mjerodavnog tržišta, ocjene efektivnosti konkurencije na tom tržištu i, u slučaju da ocijeni da na mjerodavnom tržištu ne postoji efektivna konkurencija, utvrđivanja postojanja jednog ili više operatora sa značajnom tržišnom snagom na tom tržištu;
 - c) određuje regulatorne obveze operatorima sa značajnom tržišnom snagom ako ne postoji efektivna konkurencija na analiziranom mjerodavnom tržištu;
 - d) ukida regulatorne obveze prethodno nametnute operatorima sa značajnom tržišnom snagom ako je konkurencija efektivna na analiziranom mjerodavnom tržištu.

- (2) U provedbi postupaka iz stavka (1) Agencija osobito vodi računa o primjeni mjerodavne preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima koja podliježu prethodnoj regulaciji (u daljnjem tekstu: Preporuka) i mjerodavnim smjericama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage (u daljnjem tekstu: Smjernice).
- (3) U postupku analize tržišta Agencija će, prema potrebi, surađivati sa Konkurencijskim vijećem Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

(Utvrđivanje mjerodavnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji)

- (1) Lista mjerodavnih tržišta koja podliježu prethodnoj regulaciji (u daljnjem tekstu: Lista), je utvrđena sukladno s Preporukom. Lista je sastavni dio ovog Pravila i daje se u Aneksu Pravila.
- (2) Agencija može utvrditi da i druga mjerodavna tržišta, osim mjerodavnih tržišta iz stavka (1) ovog članka podliježu prethodnoj regulaciji, ako su na tim tržištima zadovoljena sljedeća tri uvjeta (tri kriterija test):
 - a) prisutnost visokih i trajnih barijera za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode;
 - b) struktura tržišta ne teži razvoju efektivne konkurencije unutar odgovarajućeg vremenskog okvira;
 - c) primjena mjerodavnih propisa o zaštiti konkurencije sama po sebi ne osigurava na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na mjerodavnom tržištu.

Članak 5.

(Određivanje i analiza tržišta)

- (1) Agencija periodično vrši analizu svakog pojedinačnog mjerodavnog tržišta iz članka 4.
- (2) U svrhu određivanja pojedinačnog mjerodavnog tržišta, Agencija utvrđuje dimenziju usluga i geografsku dimenziju tog tržišta, vodeći računa o Smjericama i mjerodavnoj legislativi iz područja zaštite konkurencije.
- (3) Sukladno s kriterijima iz članka 7. ovog Pravila, Agencija ocjenjuje efektivnost konkurencije na određenom mjerodavnom tržištu.

DIO TREĆI – ODREĐIVANJE ZNAČAJNE TRŽIŠNE SNAGE

Članak 6.
(Operator sa značajnom tržišnom snagom)

- (1) Operator ima značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu ukoliko se utvrdi da on sam, ili zajedno s drugim operatorima, ima tržišnu poziciju jednaku dominaciji, tj. da ima takvu ekonomsku moć koja mu omogućava značajan stupanj neovisnosti u odnosu na konkurenciju i korisnike usluga.
- (2) Smatra se da dva ili više operatora imaju zajedničku značajnu tržišnu snagu u smislu stavka (1) ovog članka, čak i pod uvjetom da ne postoje strukturne ili druge veze među njima, ako djeluju na tržištu koje ima takvu strukturu koja je pogodna za njihovo zajedničko djelovanje.
- (3) Kada operator ima značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu, može se također smatrati da on ima značajnu tržišnu snagu i na tržištu koje je blisko povezano s mjerodavnim tržištem za koje se vrši analiza. Uvjet za ovu pretpostavku jeste da su veze među bliskim tržištima takve da omogućavaju da se tržišna snaga na jednom tržištu prenosi na drugo tržište, čime se jača tržišna snaga operatora o kojem se radi.

Članak 7.
(Kriteriji za ocjenjivanje značajne tržišne snage)

- (1) U razmatranju da li operator ima značajnu tržišnu snagu, Agencija može uzeti u obzir sljedeće kriterije, bez obveze da isti budu kumulativno ispunjeni:
 - a) tržišni udjel operatora na mjerodavnom tržištu i promjene tržišnog udjela promatrano u duljem vremenskom periodu;
 - b) visoke prepreke za ulazak na mjerodavno tržište i utjecaj potencijalne konkurencije na tržište;
 - c) nedostatak ili niska razina kupovne moći (mogućnost kompenzacije) u procesu pregovaranja;
 - d) niska elastičnost potražnje;
 - e) faza u razvoju mjerodavnog tržišta;
 - f) tehnološka prednost ili superiornost;
 - g) visoka razvijenost prodajne i distribucijske mreže;
 - h) postizanje ekonomije razmjera;
 - i) postizanje ekonomije opsega;
 - j) vertikalna integracija;
 - k) različitost proizvoda/usluga;
 - l) lagan ili privilegovan pristup tržištima kapitala ili finansijskim sredstvima;
 - m) nadzor nad infrastrukturom, koja se ne može jednostavno duplicirati.

Članak 8.

(Kriteriji za ocjenjivanje zajedničke značajne tržišne snage)

- (1) U razmatranju da li dva ili više operatora imaju zajedničku značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu u svezi s člankom 6. stavak (2) ovog Pravila, Agencija može uzeti u obzir sljedeće kriterije, bez obveze da isti budu kumulativno ispunjeni:
 - a) razina koncentracije na mjerodavnom tržištu, raspodjela tržišnih udjela i njihove promjene promatrano u duljem vremenskom periodu;
 - b) visoke prepreke za ulazak na mjerodavno tržište i utjecaj potencijalne konkurencije na to tržište;
 - c) odsustvo kompenzacijske kupovne moći ili njena niska razina;
 - d) transparentnost mjerodavnog tržišta;
 - e) faza u razvoju mjerodavnog tržišta;
 - f) homogenost proizvoda;
 - g) niska elastičnost potražnje;
 - h) odsutnost tehničkih inovacija;
 - i) nedostatak slobodnih kapaciteta;
 - j) postojanje neformalnih ili drugih veza među ovim operatorima;
 - k) uzvratne mjere koje operatori koriste prema konkurenciji;
 - l) slične strukture troškova;
 - m) nepostojanje cjenovne konkurencije.
- (2) Kod ocjene tržišnih udjela i pri korištenju elemenata za ocjenjivanje značajne tržišne snage, Agencija će se upravljati praksom Europske unije i po potrebi će surađivati s Konkurencijskim vijećem Bosne i Hercegovine, u okviru pojedinačnih nadležnosti obiju institucija.

Članak 9.

(Proglašenje operatora sa značajnom tržišnom snagom)

- (1) Ako na osnovu analize tržišta utvrdi da na mjerodavnom tržištu ne postoji dovoljna konkurencija, Agencija će posebnim odlukama proglasiti operatore koji imaju značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu. Ova odluka se donosi u formi upravnog akta.
- (2) Odlukom o proglašenju operatora sa značajnom tržišnom snagom, Agencija će proglašenom operatoru nametnuti jednu ili više regulatornih obveza propisanih ovim Pravilom.

- (3) Regulatorne obveze nametnute operatorima sa značajnom tržišnom snagom zasnivaju se na prirodi utvrđenog nedostatka na mjerodavnom tržištu, te će biti razmjerne i opravdane s obzirom na regulatorne principe i ciljeve.
- (4) Kada je to potrebno, Agencija će donijeti posebne odluke kojima se nalažu konkretne radnje i aktivnosti u cilju provedbe nametnutih obveza, pod uvjetom da se tim odlukama ne vrši izmjena nametnutih obveza. Takve odluke donose se u formi upravnog akta.

Članak 10.

(Izmjene i prestanak statusa operatora sa značajnom tržišnom snagom)

- (1) Ako se na osnovu naredne analize mjerodavnog tržišta utvrdi da isti operator ima značajnu tržišnu snagu, Agencija će novim rješenjem, koje zamjenjuje prethodno doneseno, datom operatoru zadržati iste ili nametnuti izmjenjene obveze.
- (2) Ako se na osnovu analize mjerodavnog tržišta utvrdi da postoji dovoljna konkurencija, Agencija neće proglašavati operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu. Ukoliko je, u sklopu prethodne analize tog tržišta, Agencija bila utvrdila da ne postoji dovoljna konkurencija i po osnovu toga proglasila operatore sa značajnom tržišnom snagom na datom mjerodavnom tržištu, Agencija će za svaki takav slučaj izdati odluku kojom će utvrditi da ranije proglašeni operatori više nemaju značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu.

DIO ČETVRTI - OBVEZE OPERATORA SA ZNAČAJNOM TRŽIŠNOM SNAGOM

Članak 11.

(Javne konzultacije)

- (1) Prije donošenja bilo kakvih odluka iz članka 9. i 10. ovog Pravila, Agencija će provesti postupak javnih konzultacija.
- (2) U svrhu provedbe javnih konzultacija, Agencija će objaviti analizu mjerodavnog tržišta i prijedlog odluke za proglašenje operatora sa značajnom tržišnom snagom na svojoj web stranici. Svim zainteresiranim stranama bit će dat rok od najmanje 30 dana od objave Analize, da Agenciji pošalju svoje primjedbe i prijedloge. Agencija će na svojoj web stranici objaviti izvješće o obavljenim javnim konzultacijama, gdje će obrazložiti razloge prihvatanja ili odbijanja dostavljenih primjedbi i prijedloga.

Članak 12.

(Regulatorne obveze)

Agencija može propisati sljedeće regulatorne obveze proglašenim operatorima sa značajnom tržišnom snagom:

- a) Obveza transparentnosti;
- b) Obveza osiguranja jednakog tretmana - nediskriminacija;
- c) Obveza odvajanja računovodstvenih evidencija;
- d) Obveza pružanja pristupa elementima mreže i njihovog korištenja;
- e) Obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva;
- f) Regulacija maloprodajnih usluga;
- g) Obveza pružanja minimalnog skupa iznajmljenih vodova;
- h) Obaveza pružanja usluga odabira i predodabira operatora.

Članak 13.

(Obveza transparentnosti)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka. 9. ovog Pravila naloži operatoru sa značajnom tržišnom snagom obvezu transparentnosti u svezi s interkonekcijom i/ili pristupom, na način da objavi određene podatke, kao što su:
 - a) računovodstveni podaci;
 - b) tehničke specifikacije;
 - c) karakteristike mreže;
 - d) rokovi i uvjeti za pružanje usluga;
 - e) cijene.
- (2) Agencija ima pravo da zatraži od operatora, koji ima obvezu transparentnosti, da objavi referentne ponude interkonekcije i/ili pristupa, na osnovu koje operator koji traži interkonekciju i/ili pristup ne mora plaćati dodatne troškove, koji nisu neophodni za pružanje zatražene usluge. Referentne ponude moraju biti detaljno raščlanjene sukladno potrebama tržišta, te moraju sadržavati detaljan opis usluga, pripadajuće rokove, uvjete i cijene usluga.
- (3) Agencija može zahtijevati izmjene referentnih ponuda interkonekcije i/ili pristupa u svrhu provedbe regulatornih obveza sukladno pravilima Agencije.
- (4) Agencija svojim aktima propisuje obvezni sadržaj referentnih ponuda i način objave.

Članak 14.

(Obveza osiguranja jednakog tretmana - nediskriminacija)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka 9. ovog Pravila naloži operatoru sa značajnom tržišnom snagom obvezu da osigura jednak tretman pri pružanju usluga interkonekcije i/ili pristupa.
- (2) Operator, kojem je određena obveza nediskriminacije, osobito mora osigurati jednake uvjete u jednakim okolnostima za druge operatore koji pružaju jednake usluge, te mora pružati usluge i podatke drugim operatorima uz iste uvjete i iste kakvoće koji pruža za svoje vlastite usluge ili za potrebe svojih povezanih društava.

Članak 15.

(Obveza odvajanja računovodstvenih evidencija)

- (1) Agencija ima pravo da, sukladno propisima koji uređuju računovodstvo, odlukom iz članka 9. ovog Pravila naloži operatoru sa značajnom tržišnom snagom obvezu vođenja odvojenog računovodstva za aktivnosti koje se odnose na interkonekciju i/ili pristup.
- (2) Agencija će naložiti mjere iz stavka (1) ovog članka radi nadzora poštivanja obveze nediskriminacije ili kada je to neophodno da bi se spriječilo neopravdano međusobno subvencioniranje između različitih aktivnosti. Takva obveza osobito će se naložiti vertikalno integriranom operatoru sa značajnom tržišnom snagom kako bi učinio transparentnim svoje veleprodajne cijene i interne cijene.
- (3) Agencija u izvršenju ove mjere ima pravo donijeti posebnu uputu o načinu vođenja računovodstvenih evidencija.
- (4) U svrhu provjere ispunjavanja obveze transparentnosti i nediskriminacije, Agencija može zatražiti od operatora iz stavka (1) ovog članka da dostavi računovodstvene podatke, uključujući i podatke o prihodima primljenim od treće strane.
- (5) Agencija može objaviti podatke iz stavka (4) ovog članka, ako objava tih podataka doprinosi transparentnosti i konkurentnosti tržišta, vodeći pri tom računa o povjerljivosti informacija sukladno važećim propisima, kao i sukladno praksi Europske unije o poštivanju poslovne tajnosti.

Članak 16.

(Obveza pružanja pristupa elementima mreže i njihovog korištenja)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka 9. ovog Pravila naloži određenom operatoru sa značajnom tržišnom snagom obvezu da udovolji razumnim zahtjevima za pristup i korištenje određenih dijelova mreže i prateće infrastrukture i opreme.
- (2) Agencija će odrediti obvezu iz stavka (1), osobito ako smatra da bi odbijanje pristupa, ili neko drugo neprihvatljivo uvjetovanje spriječilo održivu tržišnu konkurenciju na razini maloprodaje ili bi bilo protiv interesa krajnjih korisnika.

(3) Radi izvršenja mjere iz stavka (1) ovog članka, Agencija može od operatora sa značajnom tržišnom snagom osobito zatražiti sljedeće:

- a) da omogući pristup određenim dijelovima mreže i pratećim kapacitetima, uključujući pristup izdvojenoj lokalnoj petlji;
- b) da pregovara u dobroj vjeri s operatorom koji traži pristup;
- c) da ne uskraćuje već dati pristup kapacitetima;
- d) da pruži određene usluge na veleprodajnoj razini radi daljnje prodaje (preprodaje) tih usluga na maloprodajnom tržištu;
- e) da garantira otvorenost tehničkih sučelja, protokola ili drugih važnih tehnologija koje su nužne za međuoperativnost usluga ili usluga virtualnih mreža;
- f) da osigura zajedničko korištenje prostora ili druge oblike zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, osobito uključujući zajedničko korištenje kabelaške kanalizacije, antena i antenskih stubova, zgrada i drugih građevina, te njihovih ulaza.
- g) da osigura usluge nužne za osiguranje međuoperativnosti usluga za krajnje korisnike, uključujući infrastrukturu za usluge inteligentnih mreža ili usluge *roaminga* na pokretnim mrežama;
- h) da osigura pristup operativnim sustavima podrške ili sličnim softverskim sustavima koji su potrebni za osiguranje ravnopravne tržišne konkurencije u pružanju usluga;
- i) da izvrši međupovezivanje (interkonekciju) mreža ili mrežne opreme.

(4) Glede obveza iz stavka (3) ovog članka, Agencija može odrediti i dodatne uvjete koji se odnose na ispunjavanje principa pravičnosti, razložnosti i pravodobnosti.

(5) Pri donošenju odluke o određivanju obveza iz stavka (3) ovog članka, a osobito pri procjeni da li su takve obveze proporcionalne očekivanoj koristi, Agencija će uzeti u obzir sljedeće:

- a) tehničku i ekonomsku opravdanost korištenja ili instaliranja konkurentske opreme u odnosu na stupanj razvijenosti tržišta, vodeći pri tome računa o prirodi i vrsti predložene interkonekcije i pristupa;
- b) izvodljivost pružanja predloženog pristupa u odnosu na raspoložive kapacitete;
- c) početnu investiciju vlasnika kapaciteta, vodeći računa o rizicima koji su uključeni u takve investicije;
- d) potrebu dugoročne zaštite tržišne konkurencije;
- e) prema potrebi, odgovarajuća prava intelektualnog vlasništva;
- f) obveze koje proizlaze iz odgovarajućih međunarodnih ugovora.

Članak 17.

(Obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka 9. ovog Pravila naloži određenom operatoru sa značajnom tržišnom snagom obveze u svezi s povratom troškova i nadzorom cijena, uključujući i obvezu troškovne orijentacije cijena, te obvezu vođenja troškovnog računovodstva, koje se odnose na pružanje određenih vrsta interkonekcije i/ili pristupa.
- (2) Agencija će nametnuti obveze iz stavka (1) ovog članka kada na osnovu provedene analize tržišta utvrdi da zbog nedostatka efektivne konkurencije određeni operator može držati previsoke cijene ili izbaciti konkurente primjenjujući premalu razliku između veleprodajnih i maloprodajnih cijena, a na štetu krajnjih korisnika usluga.
- (3) Pri nametanju obveza iz stavka (1) ovog članka, Agencija će uzeti u obzir investicije koje je imao operator kojem se nameću obveze i omogućiti mu prihvatljivu stopu povrata na ulaganja, uzimajući pri tome u obzir i rizik koji je bio uključen u takva ulaganja.
- (4) Agencija će osigurati da svi načini povrata troškova i metodologije određivanja cijena, koje su određene operatorima, budu upravljene na poticanje efektivne i održive konkurencije, te na ostvarivanje najvećih pogodnosti za krajnje korisnike usluga, pri čemu može uzeti u obzir i cijene dostupne na usporedivim konkurentnim tržištima.
- (5) Operator, koji ima obvezu troškovne orijentacije, obavezan je da dokaže da cijene njegovih usluga proizlaze iz troškova uključujući i prihvatljivu stopu povrata na ulaganja. Agencija ima pravo da pri provjeri operatorovih cijena koristi i drugi neovisan metod troškovnog računovodstva, različit od onog koji je koristio operator, te može zatražiti od operatora da opravda, a prema potrebi i da izmjeni svoje cijene.
- (6) U slučaju da operator sa značajnom tržišnom snagom ima obvezu vođenja troškovnog računovodstva u svrhu nadzora cijena, Agencija objavljuje opis sustava troškovnog računovodstva operatora koji obvezno pokazuje pravila za alokaciju troškova i glavne skupine troškova.
- (7) Operator sa značajnom tržišnom snagom koji ima obvezu troškovne orijentacije cijena i vođenja troškovnog računovodstva dužan je angažirati neovisnog revizora koji će verificirati postupanje sukladno sustavu troškovnog računovodstva. Agencija objavljuje mišljenje neovisnog revizora jednom godišnje.

Članak 18.

(Regulacija maloprodajnih usluga)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka 9. ovog Pravila naloži odgovarajuće regulatorne obveze operatoru sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom maloprodajnom tržištu, kada se na osnovu analize tržišta utvrdi da mjerodavno maloprodajno tržište nije dovoljno konkurentno i da se nametanjem obveza iz članka 12. do 18. ovog Pravila ne postižu željeni ciljevi.
- (2) Obveze iz stavka (1) ovog članka mogu osobito sadržavati zabranu:
 - a) naplaćivanja prekomjernih cijena usluga;
 - b) postavljanja barijera za ulazak na tržište;
 - c) ograničavanja konkurencije određivanjem preniskih cijena usluga;
 - d) davanja neopravdanih prednosti pojedinim krajnjim korisnicima usluga;
 - e) neopravdanog vezivanja određenih vrsta usluga.
- (3) Prilikom nametanja obveze iz stavka (1) ovog članka, Agencija može primjeniti sljedeće mjere:
 - a) utvrđivanje najviše cijene maloprodajnih usluga (*Price cap*);
 - b) regulaciju pojedinačnih cijena usluga;
 - c) troškovnu orijentaciju cijena;
 - d) određivanje cijena usluga u odnosu na cijene na usporedivim tržištima.
- (4) U svrhu ispunjavanja obveza iz stavka (1) ovog članka, operator sa značajnom tržišnom snagom je obvezan da primjenjuje odgovarajući sustav troškovnog računovodstva određen od strane Agencije. Agencija može propisati računovodstvenu metodologiju koju će koristiti.
- (5) Operator je dužan angažirati neovisnog revizora koji će verificirati postupanje sukladno naloženim računovodstvenim sustavom. Mišljenje neovisnog revizora se dostavlja Agenciji u roku koji ona propiše. Agencija objavljuje mišljenje neovisnog revizora jednom godišnje.

Članak 19.

(Obveza pružanja najmanjeg skupa iznajmljenih vodova)

Ako Agencija na osnovu analize tržišta utvrdi da na tržištu iznajmljenih vodova nema efektivne konkurencije, Agencija može odlukom iz članka 9. ovog Pravila operatoru, za kojeg je utvrdila da ima značajnu tržišnu snagu na tržištu iznajmljenih vodova, nametnuti obvezu da pruža dio ili cjelokupni najmanji skup iznajmljenih vodova pod nediskriminatornim, troškovno orijentiranim i transparentnim uvjetima, sukladno propisima Europske unije, koja se tiče pružanja univerzalnih usluga i prava korisnika u području elektroničkih komunikacija.

Članak 20.

(Obveza pružanja usluga izbora i predizbora operatora)

- (1) Agencija ima pravo da odlukom iz članka 9. ovog Pravila, operatoru sa značajnom tržišnom snagom na polju pružanja pristupa i korištenja javne telefonske mreže na nepokretnoj lokaciji naloži obvezu da omogući svojim pretplatnicima pristup uslugama bilo kojeg interkonektiranog operatora javno dostupnih telefonskih usluga preko:
 - a) usluge izbora operatora, koja omogućava izbor bilo kojeg interkonektiranog operatora biranjem posebnog pristupnog broja tog operatora za ostvarenje bilo kojeg pojedinačnog poziva;
 - b) usluge predizbora operatora, koja omogućava automatsko upravljanje poziva na interkonektiranog operatora po prethodnom odabiru od strane korisnika usluge, uz ostavljenu mogućnost da se za pojedinačni poziv koristi i usluga izbora na način kako je pojašnjeno u točki a) ovog stavka.
- (2) Operator s obvezama iz ovog članka dužan je uspostaviti troškovne cijene pristupa i interkonekcije u svezi s uslugama odabira i predodabira operatora.
- (3) Operator s obvezama iz ovog članka može naplatiti pretplatniku samo jednokratnu naknadu za pokrivanje opravdanih troškova koje je imao za omogućavanje usluge predizbora operatora. Takva naknada ne smije biti određena u iznosu koji obeshrabruje pretplatnike da se koriste uslugom predizbora operatora.

DIO PETI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 21.

(Prijelazne odredbe)

Na osnovu svojih analiza, Agencija vrši ocjenu operatora na pojedinim tržištima te utvrđuje listu operatora sa značajnom tržišnom snagom i vrši njeno objavljivanje sukladno Zakonu o komunikacijama.

Članak 22.

(Stupanje na snagu i objavljivanje)

Ovo Pravilo će se objaviti u “Službenom glasniku BiH” i stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Broj: 01-02-2428-1/11

Sarajevo, 19. listopada 2011. godine

Predsjedatelj Vijeća Agencije

Neven Tomić

ANEKS

Lista mjerodavnih tržišta

Mjerodavna tržišta koja podliježu prethodnoj regulaciji i za koja se vrši analiza shodno odredbama ovog Pravila su sljedeća:

1. Tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži na nepokretnoj lokaciji za fizičke i pravne osobe - maloprodajna razina;
2. Tržište poziva koji poizlaze iz javne telefonske mreže (generiranje poziva) i koji se pružaju na nepokretnoj lokaciji – veleprodajna razina;
3. Tržište poziva koji završavaju u individualnim javnim telefonskim mrežama (terminiranje poziva) i koji se pružaju na nepokretnoj lokaciji - veleprodajna razina;
4. Tržište pristupa infrastrukturi mreže na razini veleprodaje (uključujući zajednički ili potpuno razvezani pristup na utvrđenoj lokaciji) – veleprodajna razina;
5. Tržište širokopojasnog pristupa - veleprodajna razina ;
6. Terminalni ili zaključni segmenti iznajmljenih linija, bez obzira na tehnologiju korištenu da se osigura zakupljeni ili dodijeljeni kapacitet - veleprodajna razina;
7. Tržište poziva koji završavaju u individualnim pokretnim mrežama (terminiranje poziva) - veleprodajna razina.